

El dia dels avis i les àvies a l'Escola El Puig d'Esparreguera

El goig de la relació entre els avis i els néts, i la seva importància en la societat actual

Carles Parellada, mestre (ICE UAB), i veí d'Esparreguera – Esparreguera 14 de maig del 2006

Aquest escrit és el resultat de la transcripció gairebé literal, tan sols s'hi han fet alguns retocs per adequar l'estil de l'expressió oral a l'escrita, de la xerrada que en Carles Parellada, mestre i membre de l'equip de formadors de l'ICE de la Universitat Autònoma de Barcelona, i veí d'Esparreguera, va compartir amb tots els avis i àvies dels nens i nenes d'infantil de la nostra Escola, que tradicionalment organitza una festa per a tots vosaltres cada tres anys.

Aprofitem l'avinentsa per demanar disculpes a les persones que a l'hora de la xerrada estaven situades en la part final de la sala, perquè posteriorment a la realització d'aquest acte vàrem adonar-nos que no van poder sentir prou bé l'exposició d'en Carles. Per una altra part, també voldríem aclarir que sempre que en el text es fa referència als avis, al darrera hi ha la bona intenció de que les àvies també s'hi sentin incloses, acceptant, en aquest sentit, certes limitacions del llenguatge. Tanmateix resulta evident, malgrat que en el text no quedi del tot reflectit, que allò que feu els avis, i allò que feu les àvies, pels néts, té peculiaritats específiques, diferents en alguns aspectes, del tot complementàries, i totes elles, sense distinció, d'un gran valor per sí mateixes.

Bon dia a tothom!

Bon dia a tothom! Era obligat que us ho digués perquè una de les coses que van comentar els vostres néts quan les seves mestres els van preguntar què us podríem dir avui va ser, abans que res, que fes aquesta salutació com a senyal de cortesia. Dir "Bon dia" és una bona manera d'encetar un espai de comunicació, i comparteixo amb ells que el més important que podem fer justament aquesta estona que passarem plegats és establir una bona sintonia perquè tots ens sentim ben acollits.

També volia dir-vos que estic aquí, dalt d'aquesta tarima i davant de tots vosaltres, una mica neguitós. Estic acostumat a treballar amb grups en els que hi ha moltes persones, però és la primera vegada que tinc l'oportunitat de fer-ho amb un grup de persones tan especials com vosaltres, i d'alguna manera això sempre genera una sensació estranya (que algú anomena "pànic escènic").

Per a mi també va resultar important que l'equip de mestres de l'escola em convidés a participar en aquest acte, perquè una part de les meves arrels són d'Esparreguera. La meva àvia, que es deia Agustina Badia, era filla d'Esparreguera, de Cal Frare. El meu pare va passar molts estius al poble, malgrat que la nostra família vivia a Martorell. Participar en aquest acte és, doncs una forma especial de reconèixer una part fonamental de la meva família. Encara que imagino que ja ho sabeu, donat que la vostra experiència és molt gran en aquest sentit, reconèixer les nostres arrels té un valor extraordinari per a la nostra vida, encara que avui en dia no sembli que aquestes arrels signifiquin un bé massa preuat.

Parlar amb vosaltres em fa força respecte perquè em sento en una posició una mica fràgil. Jo no sóc avi i vaig a parlar amb un grup d'avis i àvies sense l'experiència de ser-ho, i això és quelcom que haig d'acceptar com una limitació, tanmateix com un cert risc, i si en algun moment penseu: *això que diu en Carles és una bestiesa, o no ho té prou clar,...* o el que sigui, recordeu que probablement ho dic perquè encara

em falta aquesta experiència. Espero ser el més respectuós possible amb cadascú, cadascuna, de vosaltres, fet que no em resultarà massa difícil si soc capaç de mostrar-vos el meu profund reconeixement pel valor de les vostres històries personals i familiars, que de ben segur han sigut complexes i apassionants. En aquest sentit, estic segur que em sabreu disculpar si dic alguna cosa amb la que no hi esteu del tot d'acord, perquè podria ser que alguna cosa de les que diré no la compartiu. No hi fa res. Si hi ha alguna cosa en la que penseu diferent, no ens en farem mala sang, justament, a vegades, les diferències ens ajuden a créixer. Crec que també diré coses que us semblaran oportunes, i aquestes seran les que compartirem amb goig.

Quan l'equip de mestres em va proposar que vingué a xerrar una estona amb vosaltres no m'ho vaig rumiar massa, i tan sols els vaig demanar una cosa, que parlessin amb els vostres néts i netes, i els hi preguntessin què els hi agradaria que jo us digués en un dia tan senyalat com aquest. Deixeu-me dir-vos, però, abans de continuar, que aquest grup de mestres, tot i que estic convençut que ho sabeu de sobres, fa coses molt importants amb i pels vostres néts. Són un grup de persones extraordinàries que dediquen una part important de la seva vida a fer que aquests infants, a l'escola, estiguin el millor possible, aprenguin el màxim possible de coses que els serveixin pel seu futur i, fins i tot, que els puguin ajudar a trobar un sentit a la seva vida. I això té un gran mèrit, que tots plegats hem de saber reconèixer.

A vegades, i aquest no és el cas, afortunadament, la relació entre les famílies i les escoles resulta una relació molt funcional. La societat fa un encàrrec a l'escola perquè faci diverses funcions. Cal adonar-se que aquestes funcions no són solament instrumentals, és a dir, dirigides exclusivament als continguts escolars, que són molt importants, sinó que també han d'estar implicades amb la idea i la pràctica d'una bona educació, no només amb els aprenentatges. Quan parlem d'educació estem parlant de comunicació, estem parlant de relacions humanes, i aquest és un equip que dedica molt temps perquè això funcioni el millor possible. En aquest sentit, al fer-vos un reconeixement explícit a vosaltres, i als vostres néts, també faig un reconeixement merescut a l'equip de mestres d'aquesta escola que fan aquesta tasca tan necessària.

Coses que els vostres néts i netes us volen fer arribar

Aleshores, tornant al que us comentava ara fa un moment, desseguida que vàrem parlar ens vam posar d'acord, de manera que abans de fer aquesta festa els poguessin preguntar què en pensaven ells del que podríem dir-vos a vosaltres. Com us podeu imaginar van fer una feina excel·lent i van recollir sentiments dels vostres néts molt interessants dels que n'he recollit alguns per fer-vos-els arribar. Podríem començar pel que els vostres néts van dir per a vosaltres.

Els més petits, per exemple els de tres anys, deien coses com: *els voldríem dir que es trobin bé, que estiguin tranquils, ...* És interessant això, són coses que estaria bé que les recordéssim. *I també els voldríem dir que estiguin contents, que estiguen contents, que són guapos, ...* Diversos nens i nenes diuen: *els nostres avis, quan venen a l'escola es muden, venen molt ben arreglats.* Més endavant diuen: *els avis ens fan abraçades i petons, ens donen "xuxes", ens fan carícies, ens compren coses, ens estimen!* Això es repeteix moltes vegades. *Ens donen el sopar...molt bo!, i ens posen a dormir. Ens expliquen contes, canten,* i també diuen...n'hi ha un que diu: *el meu abuelo em porta al corral!* Ja veieu, són molt importants les coses que vosaltres feu amb ells, els deixa una empremta molt gran, encara que siguin detalls petits de la mateixa vida quotidiana. Res els passa desapercebut, res els resulta insignificant, tot el contrari.

També diuen: *amb els avis ens divertim perquè fem coses "xules". Ens porten a molts llocs, ens cuiden molt, són molt amables, molt ben educats!* És curiós, perquè fixeu-vos, vivim en una societat en la que sembla que la canalla, sobretot quan es fan una mica més grans, ... amb els petits tenim l'avantatge que els néts de les edats que teniu ara son nanos encara molt tendres, després quan es fan grans es tornen una mica més complicats; però tenim la idea que els nens no pensen en l'educació, que per a ells ser educat no és un valor, i aquí veiem clarament que des de ben petits els vostres néts reconeixen que l'educació és un valor important. Heu de continuar mirant el procés de les coses que passen a la vida de cada dia adonant-vos que els joves i els petits també tenen uns valors que per a vosaltres han sigut molt significatius.

Després, els més grans diuen algunes altres coses: ... *el meu pare li diu a la meua àvia: mama!* Una idea que repeteixen tots els infants és: *els nostres avis són els pares dels nostres pares!* Això és molt important perquè els infants és fan ressò que la família té una estructura, té una continuïtat, té una temporalitat, un abans i un després, i això té un gran valor. En aquest sentit diuen coses respecte la família més general: *la família és dels avis i de les iaies i també és la nostra; la família són com amics nostres, però com els nostres millors amics; la família són els germans, els cosins, els tiets i les tietes, els pares, els avis, els besavis... nosaltres dels avis som els néts i les netes.* Vivim també en una societat en que sembla que la família ha perdut importància. Si algú, que no estigués escoltant aquesta conversa globalment, em sentís, potser diria que m'he tornat una mica conservador, una mica carca, però no es així, el valor més important de la nostra societat es la família, no és l'individu per si sòl, és la família a la qual pertany, el context familiar en el que es desenvolupa.

La importància de la família

Sense la família l'individu, la persona no té res. Vivim en un temps en que predomina un cert pensament neolliberal, un pensament molt individualista en el que es creu que les persones es fan soles a sí mateixes, que poden aconseguir qualsevol cosa per sí mateixes, i això és una fantasia absoluta, el somni americà, somni d'un país que pràcticament no té història. El somni de que

podem assolir qualsevol fita encara que per aconseguir-ho haguem de renunciar a les nostres arrels o haguem de trepitjar a qui sigui, fins i tot als propis germans o als propis veïns. L'individu, la persona, no és res sense la seva família. Ella és el seu origen, és on creix, on es desenvolupa, on construeix la seva cultura, la seva manera de fer a la vida. Sense la família això no seria possible, avui per avui encara no és possible, no sabem què passarà dintre de cent anys, però ara per ara és així, i en un moment en el que sembla que la família trontolla, que la família ha sofert una transformació molt gran, és molt important que no perdem de vista aquesta reflexió.

Tanmateix és molt important que les persones grans, grans per l'experiència, no solament per l'edat, no us decebeu per algunes coses que heu anat passant al llarg dels temps, coses que heu tingut l'oportunitat de viure i que de vegades us poden fer pensar que hi ha quelcom que no va gaire bé. Vivim un temps de canvis molt grans. Malgrat aquests canvis, heu de pensar que cal una família que garanteixi una certa estabilitat, i en aquest procés els avis hi teniu un paper molt important, perquè avui per avui feu de pont generacional entre allò que hi va haver abans de vosaltres i allò que ve després de vosaltres.

Quan jo pensava que a Esparreguera hi tinc una part de les meves arrels, com us deia al principi, la meua avia era d'Esparreguera, m'imaginava que alguna vegada

vosaltres també heu pensat en els vostres propis avis. Vosaltres també vau ser petits i també vau tenir avis i allò que va passar quan éreu petits amb els vostres avis va tenir una importància molt gran. De vegades les persones, pensant en els nostres pares, haguéssim desitjat que les coses haguessin anat d'una altra manera, però és igual, perquè finalment, malgrat tot el que els vostres pares i avis us han, i no us han donat, el que és segur és que us van donar la

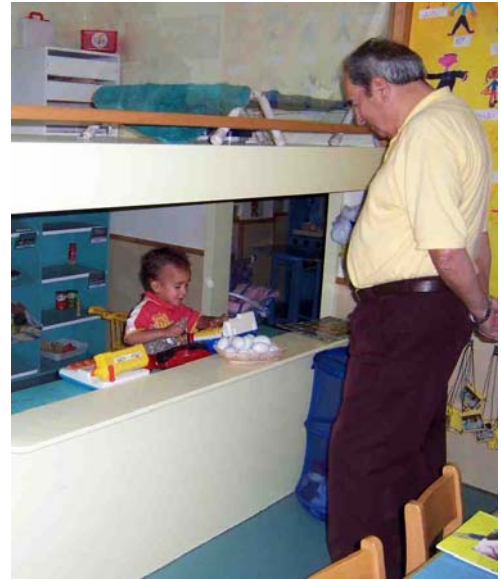

vida, i això és el més important de tot, no podríem fer res si no haguéssim rebut allò que arriba dels nostres orígens, i per tant pensava també que vosaltres pugueu recordar tot això, i recordant-ho agafeu la força dels vostres propis orígens, i amb aquesta força pugueu emprendre la feina de continuar mirant als vostres fills i nés.

Algunes altres idees i vivències dels infants

Tornant a les paraules dels infants, si recollim algunes coses més que els diuen als mestres, parlen de fets molt senzills i profunds. Per una banda diuen: *a nosaltres ens agrada cuidar als nostres avis, estimar-los, i estimant-los els cuidem*. Per una altra també diuen: *els nostres avis ens cuiden, i de quina manera ens cuiden?, fent coses amb nosaltres, acompanyant-nos*. Fer coses amb ells i per ells és un gran valor, aquest acompanyament que els feu, el que vosaltres estigueu presents, el que vosaltres feu coses per a ells i els acompanyeu, ho viuen com una riquesa molt gran, com un gran regal.

En algun altre moment de la seva conversa també es posa en evidència que els avis i els néts us estimeu profundament, i aquesta és una llei universal que cal mantenir perquè és una de les garanties de l'estabilitat i del benestar de la societat, un dels pilars fonamentals perquè aquesta societat en la que ens ha tocat viure no caigui en una profunda depressió. D'alguna manera els avis sou una part important, un pal de paller de la pròpia estructura familiar, per tant és molt important que us mantingueu el més actius i desperts possible, disponibles, independentment del que la vida us ha portat, de les circumstàncies de la vostra vida actual ..., és important que sempre tingueu aquesta mirada, aquest paper, aquesta riquesa que teniu per les generacions futures.

I diuen algunes coses que van mes enllà d'això, com per exemple: *encara que visquin en una altra casa, també hi podem anar perquè tenim cotxe*. El que ens volen dir és: independentment de la distància, els avis sempre són els avis, sempre els tenim presents. Tanmateix diuen: *per a mi els avis i les avies son molt importants, perquè una besàvia meva s'està a punt de morir i jo estic molt preocupat*. Els infants tenen un gran interès i estima per les persones grans, i es preocupen quan les persones grans pateixen, i quan els passen coses que a ells els agradaria que fossin d'una altra manera. Diu un dels infants: *és igual que els avis visquin separats, perquè un dia es poden veure*. En el seu cor, en el cor dels infants, malgrat que uns avis per circumstàncies diverses no visquin junts, saben que els avis estan junts. Diuen: *quan neixes sembla com si et donessin un regal perquè els avis ja et venen a visitar!*

Independentment de l'edat els nens són conscients del valor que vosaltres teniu per a ells, perquè des del primer moment de la seva vida ja us tenen presents. Vosaltres ja hi sou i ells agafen això com una confiança per a la seva vida, com un sosteniment, i s'arrapen a aquesta vivència amb fruïció ...: *per a mi també són un regal perquè quan la mare em diu que em vindran a buscar a l'escola m'agrada molt!* Fixeu-vos com és de tendre el cor de l'infant i quin paper i quin lloc tan gran hi teniu!

De vegades podeu tenir la impressió que feu de cangurs, de que tan sols feu una funció substitutòria per cuidar-los, per portar-los d'aquí cap allà, de vigilar-los, ... però independentment de la sensació que vosaltres pugueu tenir, la vivència dels vostres néts de vosaltres va molt mes enllà de tot això. Estem parlant de nens de tres, de quatre i de cinc anys, que encara no tenen gaire experiència de la vida, nens que probablement no saben expressar prou clarament els seus sentiments, els seus pensaments. En canvi, tenen molt guardat en el seu cor allò que vosaltres signifiquen per a ells, i crec que això cal saber-ho apreciar amb tota la seva rellevància.

El paper del avis i les avies en relació als propis fills i néts

En el títol de la xerrada es suggereix que parlarem de la relació dels avis amb els néts. Jo crec que no us haig de dir moltes coses sobre això, perquè estic convençut que en sabeu prou. Tot i així penso que n'hi ha una que és molt important: **els avis no heu de fer de pares**. Aquesta és una idea a la que cal estar atents. Els avis

només sou els avis i si mireu la llista de coses que us han dit els vostres néts veureu que teniu molta més feina de la que us imagineu, però en aquestes feines no hi entra la de fer de pares, l'època en la que vosaltres heu fet de pares ja ha passat o si més no, la part més gran d'aquesta època ja ha passat, i és important que ara us dediqueu a fer d'avis i en fer d'avis tindreu sempre la força dels néts al vostre voltant, que agrairan tot el que feu per ells. En canvi si feu alguna cosa més que fer d'avis, us compliqueu la vida a vosaltres mateixos, i la compliqueu als vostres néts.

Què vol dir no fer de pares? Vol dir no immiscir-se en la feina dels vostres fills, perquè si us immisciu en la seva tasca no els doneu la confiança que necessiten perquè ells facin la seva feina ben feta. A vosaltres us toca una feina, ja n'heu feta una altra, i aquesta els toca ara a ells. La bona relació, la bona feina entre avis, pares i néts no es mesura per si es fa ben feta o mal feta, per si es fa millor o pitjor.

Es mesura per si tothom fa el que li correspon a cadascú. Vosaltres en teniu molt més que suficient en fer d'avis. Els fills passen per una època de la vida que de vegades no es gens senzilla, igual que la va passar vosaltres, igual que vosaltres va haver d'afrontar situacions que no sempre eren agradables, però igual que

vosaltres us en va sortir, igual que els vostres pares i els pares dels vostres pares se'n van sortir, els vostres fills, les vostres filles, també ho faran. Aquest és un valor molt important. Aquesta mirada dona confiança, permet als vostres fills buscar els recursos que tenen per fer front a la seva responsabilitat, i això els dignifica, els dona la dignitat que els correspon. Cada època de la vida, cada fase, té una funció i no ens les podem saltar alegrement pensant que fer-ho no tindria conseqüències.

Aquest era un aspecte que volia remarcar d'una forma significativa. D'alguna manera vivim en una època en que sembla que tot està una mica barrejat. Els vostres fills treballen moltes hores, estan moltes hores a la feina i tenen moltes ocupacions, així com moltes preocupacions. Actualment també les mares treballen i a la llar no sempre hi són prou presents. No es pot dir que sigui culpa seva, en realitat no és exacta o purament culpa de ningú, és una manera de viure de la nostra societat. No podem canviar-la ara, de cop, tampoc podem fer marxa enrera. No podem dir: *abans era millor!* No podem anar endarrera en el temps. Hem de viure amb el que hi ha, mirar el que som i tenim, i acceptar i respectar profundament això per poder fer alguna cosa bona amb tot plegat.

Si en aquesta situació en la que els vostres fills tenen molt temps ocupat, vosaltres els podeu ajudar, els podeu acompanyar, ho heu de fer amb tota l'alegria del món, però sense ocupar-vos de tota la seva feina, de totes les seves responsabilitats. L'educació dels fills correspon als pares, als avis us correspon un altre tipus d'acompanyament, un altre tipus d'estar. És veritat que assumiu de vegades funcions i tasques de les que se n'haurien d'ocupar els fills, i si ells no poden i

vosaltres ho podeu fer, també es un valor per vosaltres, sempre i quan no els “passeu factura”. Vosaltres feu alguna cosa pels vostres fills en relació als seus fills, i si els passeu factura i els dieu, encara que sigui dissimulada o indirectament: mira el que faig per tu, tu no te n'ocupes suficientment!, la relació entre vosaltres no funcionarà, alguna cosa es trencarà, i els néts us necessiten a vosaltres i, indiscutiblement, també necessiten els seus pares, i si la relació que hi ha entre vosaltres com adults és d'una certa competència, es percep una certa tensió, neguit, malestar, ..., els néts en rebran les conseqüències.

Això és quelcom que vosaltres no desitgeu, i això no és el que volen els seus pares. Hi ha una cosa que cada vegada coneixem millor i és que quan els pares i els avis estan massa preocupats o estan ficats en una situació en que no s'acaben d'entendre, els fills o els néts es dediquen a cuidar als grans. Això comporta un canvi en el procés de creixement dels infants que no s'hauria de produir. Amb les seves paraules, allò que els van explicar a les mestres, diuen: ens agrada cuidar els avis, però quan ells parlen de cuidar, parlen que els agrada mirar-vos amb bons ulls, els agrada dir-vos coses boniques, que els feu carícies, en cap moment s'estan referint a un cuidar més profund, a una mena de cura emocional, de protecció, ..., perquè no els correspon, es produiria una relació esbiaixada.

Els adults som els responsables de cuidar als nostres fills i als nostres néts, de manera que si mantenim aquest ordre tot anirà bé per a ells, sinó s'hauran de cuidar de coses que no els corresponen, i quan algú s'ocupa de coses que no li corresponen, deixa de fer el que li toca, que en el seu cas resulta que: deixen de jugar, deixen de passar-s'ho bé, deixen de fer entremaliadures, que és el que ha de fer perquè són nens i nenes, deixen de preocupar-se per aprendre, que encara que us sembli estrany és quelcom que els apassiona en una situació de vida relaxada, i tot se'n va en orris, comencen a fer entremaliadures per cridar l'atenció, comencen a ser descuidats amb les seves coses, no se senten encuriósits per aprendre, i tot ho fan de mala gana. El millor que podeu fer és fer el que toca, el que li correspon a cadascú. Només el que toca, i mirar als vostres fills des d'aquesta posició.

Algunes vegades la vostra experiència us fa pensar que seria millor que el vostre fill, la vostra filla, fes aquesta o aquella altra cosa, i de ben segur que la vostra experiència és sàvia. Independentment que vosaltres creieu que allò seria millor, qui ha de prendre la última decisió és el vostre fill, i si ho fa i s'equivoca, forma part del seu procés de vida, i vosaltres, amb la vostra pròpia experiència de que us heu equivocat més d'una vegada, heu de poder mirar amb bons ulls aquesta situació.

Per tant, la relació entre els avis i els néts és una relació molt simple. Només escoltant el vostre cor, escoltant-los a ells, observant el que diuen i el que fan, n'heu de tenir suficient per saber què us toca fer, i també serà important saber el que no heu de fer. Si les coses segueixen aquesta dinàmica, les relacions funcionaran sense cap mena d'entrebanc.

Voldria dir algunes coses més sobre els fills. Potser algú estarà pensant: per què parles tant dels fills si veníem a parlar dels avis? Us diré alguna cosa al respecte. Vosaltres sou un pont generacional. En el moment en que els avis no us heu de dedicar a la responsabilitat d'educar els néts, això us dóna molta tranquil·litat i una gran llibertat, que no vàreu tenir, segurament, com a pares. Entre la vostra experiència i aquesta tranquil·litat, teniu una perspectiva d'actuació molt més gran,

que no tenen els pares. Els vostres fills no poden mirar amb la tranquil·litat i la perspectiva dels temps igual que vosaltres, per tant heu de permetre que facin el seu propi procés. Els vostres fills un dia seran avis i els vostres néts algun dia seran pares, i ells també seran avis. Si deixem que això segueixi el seu procés, aleshores tot funcionarà molt bé. Si ens immiscim en aquest procés aleshores ho compliquem.

De manera que parlar sobre els fills als vostres fills és molt important, i ho podeu fer i és bo que ho feu, si no els presioneu. Els néts diuen: *us estimen molt!*, I ho diuen amb una franquesa i una espontaneïtat absoluta. És possible que els vostres fills no us ho diguin, segurament, els vostres fills tenen dificultats per dir-vos que us estimen, però això no vol dir que no ho pensin, encara més, que no ho sentin. Els vostres fills us estimen profundament perquè sou vosaltres qui els heu donat la vida, encara que en algun moment de la seva història personal, especialment si recordeu l'època de l'adolescència, us poden haver dit algunes coses com aquestes: *per què m'heu portat a aquest món, si jo aquí no hi faig res, si això d'aquí és un desastre i no m'agrada aquest tipus de tinglado en el que vivim!*

Potser això us va fer sentir una mica culpables. Heu de pensar que malgrat això, malgrat tots aquests processos que heu passat al llarg de la vida amb els vostres fills, sempre us han estimat, sempre us estimaran i sempre conservaran un lloc molt gran en el seu cor per a vosaltres. Fins i tot encara que sembli que estiguin enfadats amb vosaltres. Ho sigui que la vostra mirada està posada en els néts, i d'això ells se n'adonen ràpidament, però també han de veure com els vostres fills, malgrat la manera com us sentiu amb relació amb ells, també tenen aquesta estimació profunda respecte a vosaltres i encara us necessiten. En realitat us necessiten profundament perquè els fills, en el moment en el que un avi, una àvia, un pare, una mare, falten, es queden orfes, i aleshores, per poder-se quedar orfes dignament, haurien de tenir en el seu cor, molt ben situats, els seus pares. I per això sou tan importants, igual que ells us estimen, encara que sigui a l'ombra, vosaltres els heu de respectar tal i com són. En fer això accepteu la vida tal com és i tal com ha sigut.

Si per alguna raó no podeu mirar amb bons ulls algun dels vostres fills o filles, és com si no estiguéssiu mirant amb bons ulls la vostra pròpia vida, i la vostra vida no ha tingut aquest sentit, aquesta manca de valor, ni de bon tros. La vostra vida ha tingut un bon sentit des del punt de vista que ha servit per moltes coses importants. Té un valor que encara pot donar els seus fruits. Per tant, mireu amb bons ulls els vostres fills i això es una manera de mirar-vos amb bons ulls a vosaltres mateixos i també es una bona manera de mirar amb bons ulls les vostres arrels, i els vostres llegats, que es concreten d'una forma extraordinària en els vostres néts.

Els valors que els avis i les àvies aporteuen a la família i a la societat

Quins valors aporteuen els avis, les persones d'una certa edat, al món que vivim, si més no els que us corresponen, encara que no sempre us siguin reconeguts? Un dels valors és l'estabilitat. Vosaltres sou l'estabilitat d'aquest sistema social en el que vivim i teniu un paper molt important a fer en aquest procés. Els fills estan en lluita. En lluita amb la vida per sobreviure, per aconseguir les fites que s'han proposat. Quan us miren a vosaltres han de trobar aquell recolzament que necessiten. És com aquell que surt a buscar alguna cosa a l'exterior, enfrontant-se als reptes del que aquesta aventura implica, però després torna a buscar la pau i la tranquil·litat que li permet poder tornar a sortir un altre dia. Vosaltres sou l'estabilitat, vosaltres sou la calma que els ha de permetre viure en aquest caos en el que de vegades els fills estan submergits en la societat actual. Sou un suport molt important.

Evidentment, vosaltres també sou l'experiència. Segur que cadascú, cadascuna de vosaltres ha vist en algun moment pel·lícules dels indis americans. Els indis veneraven els seus avis. Encara que avui en dia ens sembli inversemblant, difícil de trobar, encara hi ha societats que veneren els seus avis. Fins i tot a la societat i a la cultura gitana, mentre certs sectors d'aquesta ètnia no es van complicar l'existència amb el tema de la droga, que a malmès aquesta peculiaritat, es venera als avis, perquè consideren que els avis són els que han acumulat i poden aportar tot allò que ha existit abans que ells. Qui és més savi no és el que sap més coses. Aquesta és una errada, una fantasia de la nostra societat, una societat que valora molt el coneixement, que valora molt la tècnica, que valora molt el progrés, que valora molt tot allò que sigui acumular alguna cosa, però que valora poc la millor acumulació de totes que és l'experiència, l'experiència de les coses importants de la vida, i evidentment el coneixement, i les tradicions, i la cultura, també ho són.

L'experiència es la que dóna sentit comú a les coses, la que aporta d'alguna manera quines són les coses més importants avui en dia. Sabem un tou de coses, cada vegada en sabrem més, però cada vegada també som éssers més solitaris, som éssers més tristos, som éssers més propicis a la depressió, a emmalaltir, perquè no tenim ben posada la mirada d'allà d'on venim, només mirem cap allà on anem. No es pot mirar cap al futur si no es té en compte el passat. I la manera de mirar el futur i de mirar el passat és viure dignament i amb responsabilitat el present, i això és el que vosaltres sabeu fer, perquè això és el que us aporta l'experiència que heu tingut durant aquests molts anys que heu tingut l'oportunitat de viure.

Després, d'alguna manera, el que us comentava abans, vosaltres sou el **pont generacional**, sou una cruïlla en la història de l'evolució de la vostra família, també de l'evolució de la nostra pròpia espècie com a éssers humans. De manera que com a ponts, heu de ser ponts forts, ponts que tingueu consistència, us necessiten els vostres fills i us necessiten els vostres néts, i tanmateix us necessita la societat, malgrat que a vegades més aviat dóna la impressió de que tothom us vol excloure.

Fer-se grans, i l'experiència de la mort, un valor afegit indispensable per a les joves generacions

La societat no pot prescindir de vosaltres, encara que sembli que sovint passi de vosaltres. Hi ha una cosa molt important respecte a això. Un tema delicat. Una de les coses que van dir els infants en les seves converses va ser que els avis us feu grans. Aquest és un element bàsic pel creixement de les persones. La cosa, la única cosa que sabem quan naixem, és que ens morirem. Soc conscient que la mort es un tema del que no se'n vol parlar gaire. No ens agrada parlar de la mort, però la mort es una contingència de la vida. Vivim en una societat que intenta apartar la mort de la nostra mirada, perquè és quelcom que no ens agrada, però curiosament, quan apartem aquesta realitat de la nostra consciència, contràriament al desig de sentir-nos millor, més alleugerits, ens debilitem, creiem que en no mirar aquest fet que està associat a la pròpia vida, ens fem més resistents, i això és una fantasia.

Ens tornem més febles, perquè finalment, de la forma que sigui, cadascú de nosaltres tindrà un mateix final, la gran diferència estarà en la manera com podem viure aquest final, des de la integritat, o

des del desconsol més gran. Tots plegats sabem que com millor haurem viscut la vida, i amb això voldria fer una distinció important, com diu un amic molt especial, en el sentit de que més aviat es tracta d'una vida bona que no pas d'una bona vida.

I això què hi té a veure, quin és el paper que jugueu vosaltres en relació amb els vostres néts respecte a això? Alguna vegada segur que les mestres dels vostres nets us han explicat que els nens i nenes, fins els cinc-sis anys, consideren que la mort és reversible, és a dir que quan es mor algú, fins i tot un animal, tanmateix una persona, aquella persona no desapareix sinó que només és una desaparició temporal. Que d'alguna manera hi ha la possibilitat de que torni. I és a partir dels 6-7 anys quan tenen la percepció que la mort es irreversible. El fet que ells vegin que vosaltres us feu grans, i que vosaltres assumiu aquesta realitat que fer-se gran te conseqüències, si més no una d'elles irreversible, els esteu ajudant també a que ells es puguin fer grans d'una forma mes complexa i molt més rica, amb coratge, amb serenitat.

De manera que vosaltres aporteu una altra cosa important, en la mateixa línia del que estàvem parlant abans, la **del valor del temps**, més aviat la del valor del procés del temps, que és un dels processos més complexes d'elaborar per part dels infants, i en això els podeu ser d'una gran ajuda. En el pas del temps, vosaltres us feu grans i ells també es fan grans, i en aquest procés ells reconeixen que fer-se gran té un valor. Vosaltres els podeu mostrar totes les avantatges que comporta fer-se grans,

envellir, amb totes les coses bones, juntament amb aquelles que no són tan desitjables, però indisociables del propi viure.

Moltes vegades veiem nens que diuen: *prefereixo quedar-me petit, prefereixo continuar sent un nen, no em vull fer gran, ...!*, perquè veuen que els adults, els seus pares, tenen moltes dificultats, ... per arribar a final de mes, perquè a la feina tenen discussions amb els companys, de vegades amb la vida en general, perquè la vida els ha donat moltes sorpreses, molts ensurts, i no acaben de saber-los situar perquè justament encara no tenen prou experiència, no són suficientment dúctils davant de tot plegat. En canvi, vosaltres, complementàriament, davant d'aquestes circumstàncies, els podeu dir: *sí, la vida es complexa, complicada, fins i tot a vegades rebuscada, aparentment injusta, però en fer-nos grans també incorporem valors i aquests valors us els deixarem perquè pugueu fer front a totes aquestes dificultats!* I això anima els infants a pensar que per a ells també pot ser bo fer-se grans, i els ajuda a assumir la frustració de no poder aconseguir sempre el que desitjarien. Al meu entendre això té un valor molt important. És un aprenentatge indispensable per a la vida.

El regal de la vida, el valor de la cooperació i la màgia de l'amor i l'estimació

Bé, no em voldria estendre massa, perquè d'alguna manera també m'agradaria que vosaltres poguéssiu dir la vostra. Per tant, si algú vol compartir alguna cosa que li preocupa ...ara mateix tindreu la paraula. El que voldria dir-vos finalment és que d'alguna manera els infants parlen de que vosaltres sou un regal. Jo comparteixo absolutament aquesta idea. Sou un regal pels vostres néts, sou un regal per a la vida, sou un regal per a la societat, i tots nosaltres hem de poder acollir i contemplar això amb el valor i la riquesa que comporta. El que us plantejo, encara que segurament no en tinc tot el dret, és que trobeu en el vostre cor aquest missatge, aquesta idea, aquesta vivència, perquè es molt bo per continuar fent la feina, la gran feina que esteu fent.

Hi ha un biòleg xilè, que es diu Humberto Maturana, que diu que el fet de que els éssers vius, els éssers humans, haguem arribat tan lluny és gràcies a la cooperació i a l'amor. És una idea força contrària a la que corre pel carrer, que vindria a dir que el que crida més és el que guanya, que el que té més coses, el que acumula més coses, siguin béns, coneixements, prestigi, ..., és el que s'acaba imposant i és el que té més garanties d'èxit. Juntament amb Maturana us diria: *no us deixeu entabanar, no us ho penséssiu pas d'aquesta manera!* L'espècie humana, que és la que està a la cúspide del desenvolupament de la vida a la terra, que és el petit mon que de moment coneixem, ha arribat on és gràcies a que hem sigut capaços de cooperar, és a dir, gràcies a que hem estat capaços de treballar conjuntament en la direcció d'unes fites comunes. I encara diu una altra cosa: diu que el que ha permès això, el que ha fet possible que aquesta cooperació fos una realitat, és sense cap mena de dubte, l'amor, la capacitat d'estimar.

L'amor és la base de l'existència dels éssers humans, diferentment de com algunes teories han explicat, en la direcció que els éssers humans hem aconseguit arribar on som gràcies a la nostra capacitat de lluita, gràcies a la nostra capacitat de depredar als que estaven per sota de nosaltres, Maturana diu: *en part es així, però en una gran part és gràcies a aquesta capacitat amorosa*. Només els éssers vius de l'espècie humana que han sigut capaços de mantenir i desenvolupar els nivells més alts d'amor, els que han desenvolupat unes millors capacitats d'estimació, són els que més enllà han arribat, els altres van quedar-se pel camí. I encara que avui en dia això que dic sembli estrany, fins i tot sembli el contrari, doneu-nos un vot de confiança de que resulta una explicació intel·ligent, com el mateix Sebastià Serrano, contertulià habitual en els mitjans de comunicació, no es cansa d'explicar, ell amb paraules sàvies, enraonades i poètiques.

Per tant, malgrat el que ara ens pugui semblar, el futur de l'espècie humana estarà abocat a l'èxit si som capaços de mantenir cada cop més aquesta vivència de la cooperació i de l'amor. Aleshores, us encoratjo a mirar-vos la vida des d'aquesta dimensió i a ocupar el lloc que us correspon en la responsabilitat que hi teniu com a pares, com a avis, i com a ciutadans, perquè això pugui continuar sent d'aquesta manera. De fet jo mateix, tots nosaltres, estic, estem emplaçats en aquesta direcció. La vostra experiència us aporta una gran base per poder fer front a aquest i a tots els altres reptes que hem estat mirant. Us encomano a que cultiveu tot això, que estoveu en el vostre cor les coses bones i també aquelles coses que en algun moment no us han sigut prou satisfactòries, perquè com més tendre sigui el vostre cor, com més obert estigui a les relacions amb els altres, amb els vostres fills i els vostres néts, millor els aniran a ells les coses en el present, i pel seu futur.

El guany de les famílies inclusives

Un valor molt important per a la nostra societat és saber incloure, ser inclusius. Les famílies que tenen més capacitat d'incloure tots els seus membres, de fer-los saber que totes pertanyen al grup, independentment de la seva sort o de les seves circumstàncies, són les que tenen més capacitat de donar i de rebre benestar. I en aquest sentit, vull fer un reclam al fet que algunes vegades en algunes famílies hi ha persones que han tingut una vida dramàtica o, d'alguna manera, preocupant.

Encara que sigui així, aquestes persones tenen un lloc de dignitat dins de la família i cada vegada veiem més que quan a les famílies algú és exclòs, la persona exclòsa té una força, deixa una estela, una mena d'herència, que es manté al llarg del temps.

Si així és, més endavant, altres persones, sovint els més fràgils, o si més no els que tenen una major capacitat receptiva envers els afectes i les emocions, els infants, es fan càrrec d'aquesta exclusió, en el sentit d'una fidelitat, d'un amor cec que pretén restablir l'equilibri trencat. Això sempre té conseqüències no desitjables que es manifesten de formes molt diverses. L'eina més potent, més efectiva, per construir una família, per mantenir-la al llarg del temps i de les vicissituds de la vida, per

treure-n'hi la major riquesa possible, és que tots els seus membres sentin que hi pertanyen, sense cap mena de restricció ni condició.

Traduït d'una forma planera, quan dic que tots se sentin inclosos, em refereixo a que tots els néts tenen el mateix valor, tots els fills i les filles tenen la mateixa importància, tots els germans i les germanes ocupen el lloc que els correspon com a fills, que els vostres propis pares i els vostres propis avis, i tot els seus avantpassats, independentment de la sort que vagin córrer, de les coses que els vagin passar, o fins i tot fer, pel bo i pel dolent, també han de tenir un lloc a la família. Si aconseguim que en el nostre context familiar totes les persones que tenen un paper significatiu tinguin aquest lloc, la família estarà en pau. La família podrà mirar al futur amb una garantia d'èxit molt gran. I aquest és un dels vostres reptes.

Fer d'avis, dèiem, és relativament senzill, si us manteniu al lloc que us correspon i no feu més del que us toca, i encara més, si des de la vostra posició, des de la vostra experiència, des del vostre prestigi, sou capaços d'integrar en el vostre cor tot allò que hi va haver abans i tot allò que hi ha després de vosaltres, tot anirà sobre rodes, confieu en això que us dic, segurament no són paraules tan sàvies com les vostres però són coses que hem anat aprenent amb el temps.

Tot plegat és una garantia molt gran perquè els vostres néts puguin encarar la vida que els queda per davant amb la confiança necessària per assumir els riscos i les dificultats que la mateixa vida els presentarà. Als avis us agradaria, de ben segur, que els vostres néts tinguessin una vida fàcil, tinguessin una vida agradable, una vida amb molt bones condicions, i no serà així, si més no, no sempre serà així. Els vostres néts passaran situacions complexes com les que vosaltres vàreu passar, i això serà bo per a la seva vida, i us ho heu de mirar amb confiança i amb molt de respecte

perquè ells ho puguin tirar endavant. És una bona intenció que vulgueu que els vostres néts tinguin el millor, i tant de bo sigui així, però si no és així, i si a la seva vida hi ha coses que són complexes, també els resultarà bona si ells, quan

estiguin en aquestes situacions, poden mirar enrera i sempre us vegin a vosaltres com un referent, i sigui un retrobament significatiu. Els avis, les àvies, no teniu en les vostres mans, malgrat totes les vostres bones intencions i amor, el destí dels vostres néts, tanmateix com els us passa amb els vostres fills, i a ells respecte els sesu propis fills.

Un lloc en el cor

Hi ha una frase molt important que vosaltres els hauríeu de poder transmetre d'alguna forma, a la vostra manera, als vostres néts: ***encara que jo no hi sigui, en el vostre cor, sempre estaré present, i encara que jo no hi sigui, allà on estigui, vosaltres també estareu presents en mi!*** Aquest és un dels llegats i un dels regals

més grans que els podeu fer. D'aquesta manera ells es mantenen per sempre vinculats a vosaltres i a totes les coses bones que vosaltres els heu aportat, i els néts podran arribar, en algun moment, a mirar-vos a vosaltres, i als seus pares, de manera que puguin dir: ***de vosaltres agafo totes les coses bones que m'heu pogut donar i amb vosaltres deixo totes aquelles coses que tenen que veure amb la vostra història i que us correspon a vosaltres resoldre, com a adults i grans que sou; els problemes, les dificultats, les coses que no han de ser bones pel meu creixement, us les deixo a la vostra custòdia, amb respecte, vosaltres us en feu càrrec i jo només m'ocupo i em faig càrrec d'aquelles coses bones que m'heu donat per continuar creixent!***

I amb aquest sentiment, amb aquesta idea, és una mica amb la que volia acabar. Recordant-vos que us agraeixo molt l'atenció que heu mostrat en tot moment a les meves paraules, i a la convidada que l'escola m'ha fet per a poder compartir aquesta reflexió. I si algú vol afegir alguna cosa, aquest pot ser un bon moment. Però si no voleu dir res perquè voleu conservar aquestes paraules per fer-les vostres i per, d'alguna manera, fer-les créixer en el vostre cor, també estarà bé!

Moltes gràcies! Potser he sigut una mica breu, però penso que de vegades no cal dir moltes coses, sinó que les importants són aquelles que convé que puguem recordar, però tot i així, si voleu dir alguna cosa, la podem comentar...

Un petit espai pel debat

Una persona de les que assistien a l'acte va dir: *Estic força d'acord en moltes de les coses que has dit, però en el que no estic tan d'acord, i d'una manera clara, és que l'experiència que hem arribat a tenir com a avis és com un fanal que ens il·lumina el clatell. I el que projecte són ombres, penombra, en tant que la llum ve del davant, de tal manera, que tots els coneixements, avui, han avançat tant i tan ràpidament, que ens molts casos som els avis els que hem de demanar als néts que ens expliquin com va tot. També volia dir que l'experiència de la que parles no sempre és quelcom que es pugui transmetre fàcilment. De totes maneres, també haig de dir que és la primera vegada que vinc a l'escola, no visc a Esparreguera, i m'ha agradat molt participar d'aquest festa. He vist molt bé la organització i tot el que s'està fent!*

Mireu, diré algunes coses al respecte d'això. Potser em miro el que dius d'una altra manera. Aquesta metàfora de les ombres i les penombres és interessant, i també els podem dir als nostres fills i als nostres néts que interpretin aquestes ombres. D'acord, no reben tota la llum de nosaltres, però si els donem tot aquest recolzament, aquest pal de paller que els sosté i els dona seguretat, si els ajudem a que puguin interpretar de formes diferents aquestes ombres, també els haurem sigut d'una gran ajuda.

També és veritat que els vostres néts us pregunten coses sobre informàtica, matemàtiques, llenguatge, ..., que algunes vegades nosaltres ja no sabem, però també us haig de dir una cosa que abans m'he oblidat de comentar quan he parlat d'en Sebastià Serrano. Ell i en Goleman, que és un científic que parla de la intel·ligència emocional, que és un concepte molt preuat en l'actualitat, han demostrat abastament que les persones més felices no són les que tenen més coneixements, ni més bens acumulats. Les persones més felices són les que són capaces de gestionar millor les seves relacions, de manera que quan estan en una situació d'interacció, que és gairebé sempre, troben recursos per integrar-se en

aquestes relacions d'una manera que no generin problemes, lluites, desencís, ... I si, és veritat que a l'escola els infants hi van amb la intenció, l'objectiu d'aprendre, i que aquests coneixements dels que parlem seran bàsics per a la seva vida, no són, necessàriament, el més important, tanmateix ho serà, com a mínim igual, el fet de créixer d'una manera harmònica i global.

Per tant, totes aquelles experiències que vosaltres els pugueu aportar, orientaran la seva vida d'una forma significativa, i aquest és un coneixement més transcendent, més profund que el fet de saber més o menys informàtica, encara que per a ells la informàtica també serà necessària. Cada vegada més, a les grans empreses que tenen projectes d'innovació i recerca, demanen gent que domini el coneixement que utilitzaran en el seu lloc de treball, però no els demanem que ho sàpiguen tot, ja que saben que tenen recursos per ensenyar-los el que els pugui faltar, més aviat el que demanen és que els aspirants a ocupar-hi una feina siguin persones que pertanyin a col·lectius socials com una coral, un grup de teatre, o a diferents organitzacions solidàries, ..., perquè saben que són persones que podran treballar en equip, que estaran disponibles a cooperar, i que obtindran els millors productes i objectius per l'empresa, perquè seran persones responsables i creatives. De manera que alerta, el coneixement no ho és tot, i la vostra experiència pot aportar un plus que pot ser molt més significatiu que el coneixement tècnic sobre els avenços del món actual.

Una altra persona dels assistents diu: *Aquest aclariment que has fet em deixa més d'acord amb la situació que has explicat, perquè és veritat el que diu el company que hi ha una diferència de la vida que hem viscut nosaltres i la que estan vivint ara ells, i a vegades ens costa poder donar una explicació concreta al que et demanen.*

A més, no oblideu que el que diuen els vostres néts no és que sabeu molta informàtica o molta tecnologia. El que diuen és que els cuideu i els estimeu com ho esteu fent. I això és l'important, voldria que ressaltéssiu això per sobre de les mancances, que també les tenim, tant en la nostra vida com en la realitat en la que vivim, que les substituïssiu per altres coses que són més universals, que són valors més profunds, com els que hem estat compartint avui, que en definitiva són els que han de prevaler. I dit això, que tingueu un bon acabament de la festa i un bon diumenge! Gràcies per tot!!!

Tancament de l'acte

Aplaudiments!!!! Els nens i les nens pugen al gimnàs a cantar i els avis i les mestres també cantem amb ells. Després fem el pisolabis junts. El dia, la festa, acaba d'una forma distesa, agradable, havent deixant una empremta significativa per tots aquells que hi hem participat, sigui des del lloc que sigui.

Llibres per complementar alguns dels temes encetats

El regal de la comunicació
Sebastià Serrano
Edicions Ara Llibres

L'art d'estimar
Erich Fromm
El Cangur butxaca

La conquesta de la felicitat
Bertrand Russell
El Cangur butxaca

La illa dels cinc fars
Ferran Ramon-Cortes
Integral-RBA

Los siete saberes necesarios para la educación del futuro
Edgar Morin
Editorial Paidós

El hombre en busca de sentido
Victor E. Frankl
Editorial Herder

Per a més informació podeu consultar al Carles a Carles.Parellada@uab.es, o a la seva pàgina web: www.xtec.es/~cparella (si aneu al google i poseu Carles Parellada, també la podreu trobar)